

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วม

การจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วมของอำเภอแม่สะเรียง ดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participating Action Research : PAR) เป็นวงจรการนำเสนอประกอบด้วยการวางแผนการปฏิบัติและสังเกต และสะท้อนการปฏิบัติรวม 3 วงจร โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การระดมสมอง (Brain storming) และ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) ซึ่งปรากฏผลการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วมของอำเภอแม่สะเรียง ดังนี้

วงจรที่ 1

1. การวางแผน

คณะผู้วิจัย นำโดยหัวหน้าโครงการวิจัยผู้ช่วยศาสตราจารย์เสริมสุข บัวเจริญ ร่วมการสนทนากลุ่มกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลแม่คง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ขาม องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียงและเทศบาลตำบลแม่สะเรียง เพื่อชี้แจงและระดมพลังสมอง โดยการสร้างความเข้าใจ ยอมรับในข้อเท็จจริง มีการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วมของอำเภอแม่สะเรียง

2. การปฏิบัติและการสังเกต

1. ดำเนินการสนทนากลุ่ม ในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 ณ ห้องประชุม เทศบาลตำบลแม่สะเรียง โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์เสริมสุข บัวเจริญ เป็นวิทยากรในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะและได้นำกระบวนการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นกระบวนการในการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของอำเภอแม่สะเรียง โดยมีกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ที่สำคัญคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและการสร้างกลยุทธ์ทางเลือกได้ดำเนินการดังนี้

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) ที่มีผลต่อการบริหารจัดการและการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ของอำเภอแม่สะเรียง คือ การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness)

จุดแข็ง (Strength)

1. นายกเทศมนตรี/นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีวิสัยทัศน์และใส่ใจปัญหาสิ่งแวดล้อม
2. มีการแบ่งโครงสร้างชุมชนที่เหมาะสมตามลักษณะทางภูมิศาสตร์
3. นายอำเภอแม่สะเรียงให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนโครงการ

จุดอ่อน (Weakness)

1. สถานที่ทิ้งขยะมีจำกัดและมีการจัดการยังไม่ถูกต้อง
2. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอย
3. ประชาชนมีความเข้าใจหน้าที่ในการจัดการขยะคือเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล
4. ขาดเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการขยะ
5. งบประมาณในท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ
6. เจ้าหน้าที่ในการจัดการขยะมีจำนวนน้อยแต่อัตราการขยายตัวของชุมชนมีตลอดเวลา

1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อวิเคราะห์ถึงโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threat) ที่มีผลต่อการบริหารจัดการและการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของอำเภอแม่สะเรียงคือการวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats)

โอกาส (Opportunities)

1. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน
2. กระแสการจัดการสิ่งแวดล้อมโลกสูง
3. นายอำเภอแม่สะเรียงมีความเข้าใจและช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับการแก้ปัญหการจัดการขยะชุมชน

อุปสรรค (Threats)

1. เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล มีทางหลวงแผ่นดินผ่านเพราะเป็นเมืองท่องเที่ยวจึงทำให้มีประชาชนแฝงที่ผ่านไปมาทั้งขยะทำให้ขยะมีมากขึ้นควบคุมไม่ได้
2. ประชาชนในพื้นที่จะมีการก่อสร้างที่ทั้งขยะแห่งใหม่ ยังขาดความร่วมมือ
3. การใช้กฎหมายเทศบัญญัติในเขตเทศบาลยังไม่มีการนำมาใช้บังคับเพื่อควบคุมการเพิ่มขยะ

จากผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์จะต้องมีกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนก่อนเพื่อจัดวางแผนกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค SWOT มาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและทำการประเมินให้เห็นโอกาสและข้อจำกัด มีการวิเคราะห์ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ภายในคือจุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อประเมินให้ทราบถึงศักยภาพความสามารถที่จะช่วยให้การดำเนินการต่อไปได้ แล้วนำมากำหนดวิสัยทัศน์ จัดทำพันธกิจ กำหนดเป้าประสงค์และจัดทำแผนกลยุทธ์ 3 ด้าน ประกอบด้วยกลยุทธ์ 1) การลดปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนด้วยกระบวนการต่างๆ 2) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่ และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

3. การสะท้อนการปฏิบัติ

สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายอย่างทั่วถึง ในการวิพากษ์วิจารณ์ผลการวิเคราะห์ SWOT ที่มีผลต่อการบริหารจัดการและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่สะเรียง โดยการมีส่วนร่วมซึ่งสมาชิกมีการยอมรับผลการวิเคราะห์ SWOT

วงจรที่ 2

1. การวางแผน

คณะผู้วิจัยและสมาชิกในที่ประชุมร่วมกันวางแผนเพื่อดำเนินการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วมของอำเภอแม่สะเรียง โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การระดมพลังสมองและอภิปราย โดยใช้ผลการวิเคราะห์ SWOT และผลสะท้อนการปฏิบัติในวงจรที่ 1 ซึ่งมีกิจกรรมดังนี้

- 1.1 การทบทวนวิสัยทัศน์การบริหารจัดการขยะของอำเภอแม่สะเรียง
- 1.2 การสร้างกลยุทธ์ทางเลือก

2. การปฏิบัติและการสังเกต

คณะผู้วิจัยและสมาชิกในที่ประชุม ดำเนินการทบทวนวิสัยทัศน์และกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วมของอำเภอแม่สะเรียง โดยคณะผู้วิจัยได้นำเสนอให้สมาชิกในที่ประชุมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ระดมสมองและอภิปราย เพื่อหาข้อสรุปกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของการบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วมของอำเภอแม่สะเรียง ได้ดังนี้

วิสัยทัศน์ : แม่สะเรียงสวยด้วยมือเรา

ประเด็นยุทธศาสตร์ 1 การลดปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนด้วยกระบวนการต่างๆ

แนวทางปฏิบัติ

- 1) การคัดแยกขยะมูลฝอยที่สามารถใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ประโยชน์มากที่สุด
- 2) การส่งเสริมการใช้สินค้าจากวัสดุที่ใช้แล้ว
- 3) การนำเทคโนโลยีที่สะอาดมาประยุกต์ใช้ในการลดการเกิดของเสีย

ประเด็นยุทธศาสตร์ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่

แนวทางปฏิบัติ

- 1) การส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอย
- 2) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่ซึ่งมีประชาชนใช้บริการเป็นจำนวนมาก

ประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

แนวทางปฏิบัติ

- 1) การสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชน
- 2) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการกระทำผิดกฎหมายด้านการจัดการขยะมูลฝอย
- 3) การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น

3. การสะท้อนการปฏิบัติ

ผู้วิจัยและตัวแทนของสมาชิกนำเสนอผลการสร้างกลยุทธ์ทางเลือกให้สมาชิกในที่ประชุม ซึ่งประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลแม่คง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ขุม องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียงและเทศบาลตำบลแม่สะเรียง ตัวแทนของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอำเภอแม่สะเรียง เพื่อการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายอย่างทั่วถึง โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ บัวเจริญ ผู้ร่วมวิจัย เป็นวิทยากรในการวิพากษ์และวิจารณ์

สรุปผลการดำเนินการ สมาชิกในที่ประชุมยอมรับผลการสร้างกลยุทธ์ทางเลือกที่ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ โดยให้กลยุทธ์ทางเลือกอื่นๆ กำหนดเป็นแผนงานและโครงการภายใต้กลยุทธ์ที่เหมาะสมและมีความเกี่ยวข้องกันในการดำเนินงาน

วาทที่ 3

1. การวางแผน

ผู้วิจัยเสนอให้ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำโครงการประชุมวิสัยทัศน์ร่วม (Share Vision) แผนกลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วมให้แก่ประชาชนในแต่ละเขตพื้นที่

2. การปฏิบัติและการสังเกต

ดำเนินการประชุมวิสัยทัศน์ร่วม (Share Vision) ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลแม่คง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ขุม องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียงและเทศบาลตำบลแม่สะเรียง

3. การสะท้อนการปฏิบัติ

จากการสังเกตผู้เข้าร่วมประชุมวิสัยทัศน์ร่วม (Share Vision) พบว่าประชาชนในแต่ละพื้นที่ มีความสนใจเข้าร่วมฟังอภิปรายและแสดงความคิดเห็นแผนกลยุทธ์ในแต่ละประเด็น โดยวิเคราะห์ความเป็นไปได้ อภิปราย ความเหมาะสมและการยอมรับเพื่อการนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนกลยุทธ์การบริหารจัดการขยะชุมชนแบบมีส่วนร่วม อำเภอแม่สะเรียง

วิสัยทัศน์ : แม่สะเรียงสวยด้วยมือเรา

ประเด็นยุทธศาสตร์ 1 การลดปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนด้วยกระบวนการต่างๆ

แนวทางปฏิบัติ

1. การคัดแยกขยะมูลฝอยที่สามารถใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ประโยชน์มากที่สุด
2. การส่งเสริมการใช้สินค้าจากวัสดุที่ใช้แล้ว
3. การนำเทคโนโลยีที่สะอาดมาประยุกต์ใช้ในการลดการเกิดของเสีย

ประเด็นยุทธศาสตร์ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่

แนวทางปฏิบัติ

1. การส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอย
2. การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่ซึ่งมีประชาชนใช้บริการเป็นจำนวนมาก

ประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

แนวทางปฏิบัติ

1. การสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชน
2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการกระทำผิดกฎหมายด้านการจัดการขยะมูลฝอย
3. การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น

